

บทสรุปผู้บริหาร

ชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ระยะที่ 5

การดำเนินการชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 5 มุ่งเน้นไปที่การนำชุดความรู้ตามกรอบการพัฒนากระบวนการคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม (VN&F Platform) ไปใช้ในการพัฒนาตัวแบบธุรกิจ โดยมีโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการทั้งสิ้น 12 โครงการ ในส่วนของโครงการวิจัยที่มีการพัฒนาตัวแบบธุรกิจ ประกอบด้วย ตัวแบบร้าน Farmer Shop กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย เครือข่ายคุณค่าผลไม้ และเครือข่ายคุณค่ายางพารา

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้นำเอาการบริหารจัดการโซ่อุปทานมาใช้ในการธุรกิจ เพื่อการยกระดับสมรรถนะของธุรกิจ การบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการแบ่งงานกันตามความสามารถของภาคี ได้ก่อให้เกิดคุณค่าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยข้อค้นพบจากการวิจัยได้ชี้ให้เห็นคุณสมบัติของตัวแบบธุรกิจที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1.) ตัวแบบธุรกิจที่ดำเนินการบนหลักการการพึ่งพาและร่วมมือกันของภาคีภายใต้ 3 เสาหลักด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2.) ภาคีมีกรอบการทำงานอย่างมีแบบแผนเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วม 3.) มีการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจ 4.) ดำเนินธุรกิจภายใต้กลไกตลาดเพื่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม และ 5.) ไม่เป็นองค์การรับเงินทุนเพื่อการแทรกแซงกลไกตลาดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าที่เป็นธรรม ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวบ่งชี้ถึงบริบทของการเป็นธุรกิจฐานสังคม (Social Economy Enterprises: SEE)

ในการวิเคราะห์บริบทของตัวแบบธุรกิจในการบริหารจัดการโซ่อุปทาน ได้ชี้ให้เห็นกระบวนการสำหรับกิจกรรมระดับต้นน้ำ ซึ่งมุ่งไปที่การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรผู้ทำการเกษตรที่ดี ในส่วนของการขับเคลื่อนกิจกรรมระดับกลางน้ำ มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มสมรรถนะการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในการลดความเสี่ยงเรื่องการจัดหาวัตถุดิบ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน และการสร้างโอกาสการเข้าถึงผู้บริโภคอย่างเป็นธรรม การขับเคลื่อนกิจกรรมในระดับปลายน้ำนั้น มุ่งเน้นไปที่การพัฒนากระบวนการร้านค้าทางเลือกภายใต้แบรนด์ Farmer Shop เพื่อการกระจายสินค้าของเครือข่ายผู้ประกอบการสู่ผู้บริโภคภายใต้วิสัยทัศน์ “ร้านค้าปลีกที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นเจ้าของร่วมกัน” ซึ่งผลการติดตามแบรนด์ Farmer Shop พบว่าได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคในระดับ “ดี”

กระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของตัวแบบธุรกิจฐานสังคมดังกล่าวชี้ให้เห็นบริบท 3 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ในการขับเคลื่อน

ธุรกิจฐานสังคมในฐานะกลไกการพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ ปัจจัยสภาพแวดล้อมของตัวแบบธุรกิจฐานสังคมได้นำไปสู่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 9 ประการ จากนั้นจึงนำมาจัดทำเป็นแผนที่ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนธุรกิจฐานสังคมสู่การบรรลุ วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความเสมอภาค เป็นธรรม มี ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยในระยะต่อไปของชุดโครงการฯ ควรเป็นไปภายใต้การ ดำเนินการวิจัยใน 2 กลุ่มงานวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มงานวิจัยพัฒนาระบบสนับสนุนธุรกิจฐานสังคม และกลุ่มงานวิจัยส่งเสริมการขับเคลื่อนขบวนการธุรกิจฐานสังคมภายใต้กรอบระบบคุณค่าและ การค้าที่เป็นธรรม (VN & F Platform) เพื่อปลูกจิตสำนึก ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานของภาคี โดยใช้ กลไกของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการนำทุนความรู้ ทุนเศรษฐกิจ และทุนทาง สังคมของภาคีเครือข่ายภายใต้ชุดโครงการฯ ต่อยอดและขยายผลเพื่อขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนา อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำที่เป็นอยู่ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน และก้าวไปสู่ระบบการค้าที่ เป็นธรรม ที่จะเป็นทางเลือกของประชาชนสู่การมีชีวิตที่ดีกว่า

Executive Summary

The 5th phase of the co-operative development and fair-trade research series

The 5th phase of the co-operative development and fair-trade research series intends to utilize the Value Network and Fair-Trade Platform (VN&F Platform) in developing the value business models. From 12 projects under inside the research series, there are 6 projects that include the development of business models, for instance; the Farmer Shop model, the value business network of Sampran group, the moral rice network, the value network of Thai Hom Mali rice co-operatives, the fruits value network and the value network of rubber farming.

The participatory action research (PAR) which employs the supply-chain management in the business administration and advances the business capacity and resource management in cooperative manner that eventually maximize the benefits of all parties has created not only socioeconomic benefit but also environmental gains. The research findings show 5 main characteristics of success business model as following. 1) The business model that operate on mutual alliance under economic social and environmental foundations 2) The alliance has clear and systematic framework to achieve the mutual goals 3) Utilizing supply-chain management in business model 4) Operating under market mechanism for economic and social objectives 5) Do not accept funding for intervening the market mechanism that will obstruct fair-trading which is the key quality of the Social Economy Enterprises: SEE

From the analysis business model' supply chain management, it is obvious that the up-stream business process by and large aims at advancing farmers' capacity for good agricultural practices whereas the mid-stream process targets at increasing the business capability of entrepreneurs in controlling risks related to the procurement of raw materials, the development of high quality products and fair market channels to customers. On the other hand, the down-stream operation intends to create the alternative business model under Farmer Shop brand which distribute products from producers' network to customers. This model represents the vision of "Retail shop that producers and consumers are mutual owners. The Farmer Shop model has received good supports from regular customers.

This Social Economy Enterprises movement highlights 3 essential contexts to the success of business models as follow; the economic and social developments and environmental sustainability where civic participation is central. As this approach aligns with the direction of the 11th National Economics and Social Development plan, the research team proposes policy

recommendations to promote the Social Economy Enterprise (SEE) which offers a unique platform for people-center development mechanism. The SWOT analysis of SEE business model shows 9 strategic points for the strategic master plan for the advancement of SEE for the vision of country's development entitled "Harmonious society under equality and fairness with strong immunity for changes"

The implications for future research should be divided into two research groups; the research and development for the supporting system of SEE and the research and development for the promotion of the VN&F Platform movement. These two research groups should be studied by the participatory action research platform to endorse the self-consciousness, stimulate paradigm shift and develop the effective partnership process. This process needs the utilization of knowledge capital, economic capital and social capital of alliance under the research series which will extend the research and development of SEE further. Eventually, this movement will lead to more economic and social equities in the future as well as the progress toward fair-trade system not only at the domestic level but also at the international level. This will be the alternative choice for citizens en route for the better living standard.